

Zákon

Národnej rady Slovenskej republiky č.:.....zo dňa.. o ochrane prírody a krajiny

Definície

Článok 1

Pre účely tohto zákona sa vyčleňujú pojmy:

- a) **OCHRANA PRÍRODY** je obmedzovanie zásahov, ktoré ohrozujú, poškodzujú alebo ničia stanovišťa divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, ich jedince alebo populácie a spoločenstvá, ktorých sú tieto druhy prirodzenou súčasťou. Je to tiež obmedzovanie zásahov, ktoré znižujú úroveň ekologickej stability a biodiverzity kultúrnej krajiny. **OCHRANA PRÍRODY** je aj cieleňé vykonávanie zásahov, ktoré prispievajú k obnove alebo k posilneniu ekologickej kvality stanovišť divo žijúcich zvierat a voľne rastúcich rastlín, k záchrane ich jedincov, k posilneniu ich populácií a k posilneniu ekologickej stability a biodiverzity kultúrnej krajiny.
- b) **PRALES** je porast drevín, ktorý po skončení poslednej doby ľadovej vznikol samovoľne za spoluúčinkovania genofondu voľne žijúcich druhov organizmov danej oblasti a ktorého vývoj nebol ovplyvnený ľudskými zásahmi.
- c) **STANOVIŠTE** (biotop) je ekologicky pomerne rovnomeré územie výskytu populácie druhu alebo spoločenstva v rámci prirodzeného areálu jeho výskytu.
- d) **SPOLOČENSTVO** (biocenóza, ekosystém) je ekologicky vyvážené spoločenstvo rastlín a živočíchov na stanovišti určitého typu.
- e) **GENOFOND** je súbor materiálo-informačných jednotiek dedičnosti časti populácie alebo celej populácie určitého druhu alebo inej systematickej alebo ekologickej skupiny organizmov.
- f) **DIVO ŽIJÚCI ŽIVOČÍCH** je živočích, ktorého individuálny životný cyklus prebieha v prirodzenom prostredí.
- g) **VOĽNE RASTÚCA RASTLINA** je rastlina, ktorej individuálny životný cyklus prebieha v prirodzenom prostredí.
- h) **POPULÁCIA** je spojitý súbor jedincov daného druhu s možnosťou výmeny génov v rámci pohlavného rozmnožovania, nachádzajúci sa v danom okamihu vo vymedzenej oblasti.
- i) **DRUH** je súbor jedincov divo žijúcich živočíchov alebo voľne rastúcich rastlín rovnakého pôvodu, vonkajšieho vzhľadu, fyziologických vlastností a genofondu umožňujúceho pri pohlavnom rozmnožovaní vznik nových plodných jedincov.
- j) **PŮVODNÝ DRUH** je druh, ktorý sa na území Slovenskej republiky vyskytoval pred príchodom človeka a v súčasnosti sa tu vyskytuje v rámci svojho prirodzeného geografického areálu.
- g) **NEPŮVODNÝ DRUH** je druh, ktorý sa na území Slovenskej republiky nevyskytoval pred príchodom človeka a v súčasnosti sa tu vyskytuje v dôsledku vplyvu človeka a mimo svojho prirodzeného geografického areálu.
- h) **ENDEMIT** je druh, ktorého areál je na území Slovenskej republiky jediným v celej biosfére.
- k) **GLACIÁLNY RELIKT** je druh, ktorý bol na území Slovenskej republiky rozšírený počas doby ľadovej a po jej odznení sa tu v útočiskách s vhodnými ekologickými podmienkami zachoval.
- l) **PREDMET OCHRANY** je populácia druhu alebo spoločenstvo, ktoré má Slovenská republika dôvod v chránenom území chrániť a tento dôvod je objektívne vedecky podložený.
- m) **MANAŽMENTOVÝ PLÁN** je písomný dokument obsahujúci záväzné povinnosti na uskutočňovanie opatrení na riadenie vývoja populácií voľne žijúcich druhov v záujme zabezpečenia ich genetickej bezpečnosti a na riadenie vývoja spoločenstiev chránených území smerom ku klimaxu a prvkov územného systému ekologickej stability smerom k požadovanému štádiu sukcesie.
- n) **PRINCÍP PREDBEŽNEJ OPATRNOTI** je zásada použitia preventívneho prístupu pri plánovaní postupov, ktoré majú byť uprednostnené pri hrozbe nenapraviteľného poškodenia prírody v prípadoch, ak v predpovediach ich výsledkov jestvuje určitý stupeň vedeckej neistoty.

o) **REFERENČNÁ PLOCHA** je územie vo vysokom štádiu sukcesie alebo v štádiu klimaxu, ktoré má slúžiť aj na objektívne porovnávanie vplyvu určitých prírodných alebo antropogénnych javov (erózia, povodeň, námraza, sucho, víchrica, pastva, orba a pod.) na referenčnú plochu s vplyvom takýchto javov na ekosystémy iného typu.

p) **EKOLOGICKY HODNOTNÝ KRAJINNÝ SEGMENT** je územne celistvý výsek kultúrnej krajiny vzniknutý prirodzenou alebo poloprirodzenou cestou, nachádzajúci sa v porovnaní s okolitou kultúrnou krajinou vo vyššom štádiu sukcesie. Za ekologicky hodnotné krajinné segmenty sa považujú porasty drevín, parky, areály vyhradenej zelene, zatrávnené trvalé porasty, trvalé trávne porasty, vodné toky a vodné plochy a ich brehové porasty, nespevnené poľné cesty, medze a ochranné pásma líniových stavieb porastené drevinami alebo trvalými trávnyimi porastmi. Tieto krajinné segmenty môžu byť kompaktného alebo líniového pôdorysu.

r) **SUKCESIA** je prirodzená časová následnosť spoločenstiev rôznych typov vznikajúcich, vyvíjajúcich sa a zanikajúcich na danom stanovišti po jeho prirodzenej alebo antropogénnej devastácii smerujúca k jeho klimaxu.

s) **KLIMAX** je konečná a pomerne stála fáza prirodzeného vývoja spoločenstva v rámci jeho sukcesie určená ekologickými podmienkami stanovišťa a geologickým obdobím (na území Slovenskej republiky s výnimkou vysokohorských hôľ je ním prales toho-ktorého typu).

t) **EKOTON** je okrajový pás spoločenstva oddeľujúci ho od spoločenstva ekologicky rozdielneho charakteru (les-jazero, lúka-orná pôda). Za lesný ekoton sa považuje pás okraja lesa o šírke dvojnásobku výšky jeho drevín.

u) **PRAVÉ LESNÉ JADRO** je vnútorná časť lesného porastu ohraničená smerom k okolitému bezlesiu lesným ekotonom a obývaná aj špecializovanými druhmi organizmov nežijúcimi v iných typoch spoločenstiev.

v) **PORASTOVÁ MIKROKLÍMA** je mikroklima živého lesného porastu prítomná v jeho korunách a pod nimi, charakterizovaná špecifickými fyzikálnymi veličinami, určená špecifickým fyzikálnym a biologickým vplyvom jeho drevín a vytvárajúca odlišné základné ekologické podmienky, ako sú ekologické podmienky panujúce v spoločenstvách nelesného charakteru.

x) **PRALESNÝ ENDEMIT** je druh vyskytujúci sa výlučne v lesných spoločenstvách nachádzajúcich sa v štádiu klimaxu a nevyskytujúci sa v lesných alebo nelesných spoločenstvách vystavených antropogénnym vplyvom rôznej intenzity a druhu.

y) **EKOZOZOLÓGIA** je náuka o ochrane prírody.

z) **AUTONÓMNY PROCES** je biologický proces charakteristický pre spoločenstvo pralesa smerujúce do štádia klimaxu alebo ho v ňom udržiavajúci.

za) **NARUŠENIE (disturbancia)** je devastačný zásah prirodzeného alebo antropogénneho pôvodu do spoločenstva, ktorý sa toto spoločenstvo vracia do nižšieho alebo dokonca do iníciaálneho štádia sukcesie.

zb) **MALÝ VÝVOJOVÝ CYKLUS LESA** sa skladá z v čase po sebe nasledujúcich objektívne biologicky rozlíšiteľných úsekov. Tieto úseky za sebou nasledujú v poradí: fáza obnovy, štádium rastu, štádium plodnosti a štádium rozpadu. Fáza obnovy nasledujúceho cyklu a štádium rozpadu cyklu predchádzajúceho sa časovo prekrývajú. V ekologických podmienkach Slovenskej republiky sa pre človekom neovplyvnený klimaxový les tento cyklus pokladá za prirodzený.

zc) **VEĽKÝ VÝVOJOVÝ CYKLUS LESA** sa skladá z v čase po sebe nasledujúcich úsekov prípravného lesa, prechodného lesa a lesa klimaxového. Les klimaxový po niekoľkých výmenách generácií odumiera z dôvodu neujímavosti semenáčikov drevín a veľký vývojový cyklus lesa sa opakuje. Tento cyklus sa prirodzene vyskytuje v iných klimatických a ekologických podmienkach ako sú podmienky Slovenskej republiky. V klimatických a ekologických podmienkach Slovenskej republiky pre človekom neovplyvnený klimaxový les sa tento cyklus pokladá za dôsledok antropogénneho vplyvu a teda za neprirodzený.

zd) **BIOCENTRUM** je ekologicky hodnotný krajinný segment kompaktného pôdorysu vo vyššom štádiu sukcesie, tvorený spoločenstvom alebo súborom spoločenstiev umožňujúcich výživu, úkryt a rozmnožovanie určitej časti druhového spektra pôvodných živočíchov a rastlín danej oblasti.

ze) **BIOKORIDOR** je ekologicky hodnotný krajinný segment líniového tvaru umožňujúci efektívne aktívne alebo pasívne premiestňovanie jedincov druhov alebo ich diaspór v kultúrnej krajine medzi biocentrami.

zf) **INTERAKČNÝ PRVOK** je ekologicky hodnotný krajinný segment v nižšom štádiu sukcesie (pasienok, lúka, sad, park, plantáž lesných drevín a pod.) priľahlý k biocentru alebo k biokoridoru, tvoriaci jeho pufrovaciu zónu a zvyšujúci tak jeho ekologickú hodnotu.

zg) **ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY** je sieť biocentier v kultúrnej krajine navzájom spojených biokoridormi.

zh) **MOKRAĎ** je vodný tok, rameno vodného toku, vodná nádrž, pravidelne zaplavovaná lúka alebo les, močiar, slatina a rašelinisko.

zi) **KRAJINA** je relatívne homogénna časť územia štátu, ktorého charakter i vzhľad je výsledkom vzájomného pôsobenia prírody a človeka v rámci činností, ktorými človek uspokojuje svoje hospodárske alebo kultúrne potreby.

zj) **OCHRANA KRAJINY** je súbor opatrení na zachovanie charakteristických črt kultúrnej krajiny daných prírodnými podmienkami a historickým vývojom

zk) **ALERGÉNNY PEL'** je peľ vetroopelivej rastliny, ktorý, hoci je pre zdravie človeka v podstate neškodný, po kontakte so sliznicou peľového alergika vyvoláva poplachovú reakciu jeho imunitného systému s príznakmi podobnými infekčnému ochoreniu.

zl) **FYTONCÍD** je prchavá látka s inhibičným účinkom na škodlivé mikroorganizmy alebo s povzbudzujúcim účinkom pre iné organizmy, vylučovaná rastlinou do jej okolia.

Druhovú ochrana

Článok 2

1) Ochrana **pôvodných druhov divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín** v Slovenskej republike v populáciách dostatočne početných na predídenie nepriaznivého vplyvu erózie ich genofondu je verejným záujmom.

2) Ochrana pôvodných druhov divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín v Slovenskej republike sa uskutočňuje v prvom rade ochranou ich prirodzených stanovišť vymedzených v kultúrnej krajine v rámci prírodných rezervácií, národných parkov, chránených areálov a siete územného systému ekologickej stability.

3) Za pôvodné druhy divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín v Slovenskej republike sa považujú aj druhy, ktorých populácie sa rozšírili na jej územie v nedávnej minulosti alebo v súčasnosti v rámci prirodzeného premiestňovania hraníc ich areálov a bez pričinenia človeka.

4) **Nepôvodným druhom divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín** sa na území Slovenskej republiky ochrana neposkytuje.

5) Za nepôvodné druhy živočíchov sa považujú aj druhy sťahovavé, vyskytujúce sa na území Slovenskej republiky v obdobiach neobvyklých a z dôvodov antropogénnych.

6) Pôvodné druhy divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, ktoré z hľadiska ekosozologického a biogeografického patria do kategórie **endemitov**, sa v Slovenskej republike vyhlasujú za druhy chránené.

7) Pôvodné druhy divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, ktoré z hľadiska ekosozologického a biogeografického patria do kategórie **glaciálnych relikto**v, sa v Slovenskej republike vyhlasujú za druhy chránené až po komplexnom posúdení stavu ich svetového areálu a miery nebezpečenstva genetickej degradácie ich slovenskej populácie.

8) Pôvodné druhy divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín, ktoré sa v Slovenskej republike z hľadiska biogeografického nachádzajú na okraji svojho svetového areálu, sa v Slovenskej republike vyhlasujú za druhy chránené až po komplexnom posúdení stavu ich svetového areálu a ich ekologického vplyvu na spoločenstvá v Slovenskej republike.

9) Pôvodné druhy divo žijúcich živočíchov, ktoré v Slovenskej republike tvoria vrcholy potravných pyramíd, sa v Slovenskej republike vyhlasujú za druhy chránené až po komplexnom posúdení stavu ich svetového areálu a ich ekologického vplyvu na spoločenstvá druhov tvoriacich ich potravnú základňu.

- 10) Pôvodné druhy divo žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín vyhlasuje na základe projektu za druhy chránené po ukončení riadneho oponentského konania všeobecne záväzným právnym predpisom vláda Slovenskej republiky. Rovnakým spôsobom sa u druhov chránených ruší ich ochrana.
- 11) Režim ochrany chránených druhov organizmov sa uskutočňuje na základe ich manažmentových plánov. Manažmentový plán chráneného druhu obstaráva i schvaľuje po ukončení riadneho oponentského konania ministerstvo. Náklady na realizáciu manažmentového plánu chráneného druhu znáša Slovenská republika.
- 12) Manažmentový plán chráneného druhu vo vhodných prípadoch využíva aj ochranu ex-situ.
- 13) Manažmentový plán chráneného druhu sa zostavuje s prihliadnutím na **princíp predbežnej opatrnosti**.

Územná ochrana

Článok 3

- 1) Plošná ochrana reprezentatívnych vzoriek prirodzených spoločenstiev v Slovenskej republike nachádzajúcich sa vo vysokých štádiách sukcesie, v ekonomicky udržateľnom počte a na ekonomicky udržateľnej výmere je verejným záujmom.
- 2) Plošná ochrana prirodzených spoločenstiev nachádzajúcich sa vo vysokých štádiách sukcesie a obývaných pôvodnými voľne žijúcimi druhmi organizmov, ktorých zachovanie na území Slovenskej republiky je predmetom jej záujmu, sa zabezpečuje v chránených častiach jej územia vyčlenených v kategóriách **národný park, prírodná rezervácia a chránený areál** a podriadených k tomuto účelu prispôbeným režimom.

Článok 4

- a.1) **Národnými parkami** v Slovenskej republike sú oblasti s pôdorysom kompaktného tvaru o ploche niekoľkých tisíc hektárov a s prevažujúcim podielom ekologicky hodnotných krajinných segmentov.
- a.2) Národné parky vyhlasuje a zrušuje na základe projektu po ukončení riadneho oponentského konania všeobecne záväzným právnym predpisom vláda Slovenskej republiky.
- a.3) Dôvodom územnej ochrany národného parku je výskyt biogeograficky a ekologicky reprezentatívnej mozaiky spoločenstiev v rôznych štádiách sukcesie alebo v niektorom z blokovaných štádií sukcesie. Dôvodom územnej ochrany národného parku je tiež výskyt voľne žijúcich druhov organizmov, ktoré sú na území Slovenskej republiky predmetom jej záujmu.
- a.4) Dôvodom územnej ochrany národného parku je aj výchova jeho návštevníkov k ochrane prírody a reprezentácia Slovenskej republiky v oblasti ochrany prírody.
- a.5) Režim národného parku je určovaný jeho **manažmentovým plánom**. Manažmentový plán národného parku obstaráva i schvaľuje po ukončení riadneho oponentského konania vláda Slovenskej republiky. Náklady na realizáciu manažmentového plánu národného parku znáša Slovenská republika.
- a.6) Národný park sa zriaďuje na pozemkoch vo vlastníctve štátu. Ak sa národný park nenachádza na pozemkoch vo vlastníctve štátu, štát ponúkne majiteľom dotknutých pozemkov ich odkúpenie alebo výmenu za pozemky porovnateľnej bonity v inej lokalite. V prípade nesúhlasu majiteľov pozemkov s odkúpením alebo výmenou pozemkov národný park na nich nemožno vyhlásiť.
- a.7) Manažmentový plán národného parku je zostavený s prihliadnutím na **princíp predbežnej opatrnosti**.
- a.8) Národným parkom Slovenskej republiky je **Národný park Malá Fatra**.

Článok 5

- 1) **Prírodnými rezerváciami** v Slovenskej republike sú reprezentatívne ekologicky hodnotné krajinné segmenty charakteru mokradí, pralesov, pralesovitých lesných porastov alebo alpínskych tundier o výmere 100 – 1000 ha.

- 2) Prírodné rezervácie vyhlasuje a zrušuje na základe projektu po ukončení riadneho oponentského konania všeobecne záväzným právnym predpisom ministerstvo.
- 3) Dôvodom územnej ochrany v prírodnej rezervácii je prítomnosť **predmetu ochrany**. Predmetom ochrany v prírodnej rezervácii sú spoločenstvá nachádzajúce sa v štádiu **klimaxu** alebo vo vysokom štádiu **sukcesie**, ktorá ku klimaxu smeruje. Zánik predmetu ochrany v prírodnej rezervácii je dôvodom na jej zrušenie.
- 4) Dôvodom územnej ochrany v prírodnej rezervácii je aj jej úloha **referenčnej plochy**. Takáto referenčná plocha slúži pracoviskám základného i aplikovaného výskumu na riešenie problémov so zabezpečením ekologickej, zdravotnej a potravinovej bezpečnosti Slovenskej republiky a pre potreby rozvoja jej národného hospodárstva.
- 5) Pri časovej následnosti generácií lesného spoločenstva prírodnej rezervácie vymedzených prirodzeným vekom dožitia jej kostrových druhov drevín sa v ekologických podmienkach Slovenskej republiky považuje za prirodzený **malý vývojový cyklus lesa**.
- 6) V rámci malého vývojového cyklu lesa sa v prírodnej rezervácii považuje za prirodzený súbežný priebeh štádia rozpadu cyklu predchádzajúceho s fázou obnovy cyklu nasledujúceho a s časovo kontinuálnou prítomnosťou **porastovej mikroklímy**.
- 7) V prírodnej rezervácii sa zachovanie porastovej mikroklímy v celom priebehu malého vývojového cyklu lesa považuje za základný ekologický predpoklad zachovania voľne žijúcich druhov organizmov z kategórie **pralesných endemitov**. Pralesné endemity sa považujú za ekosozologicky najcennejšiu zložku druhového spektra daného spoločenstva.
- 8) Prírodná rezervácia musí mať **rozlohu** umožňujúcu naštartovanie a udržiavanie **autonómnych procesov**. Za minimálnu rozlohu prírodnej rezervácie sa určuje plocha 100 ha.
- 9) Režim prírodnej rezervácie je určovaný jej **manažmentovým plánom**. Manažmentový plán prírodnej rezervácie zabezpečuje udržanie spoločenstiev prírodnej rezervácie v štádiu **klimaxu** alebo ich vývoj smerom ku klimaxu.
- 10) Manažmentový plán prírodnej rezervácie spočíva v **zákaze činností**, ktoré jej stav zhoršia, alebo jej vývoj ku klimaxu zvrátia, zastavia alebo spomalia.
- 11) Manažmentový plán prírodnej rezervácie spočíva v odôvodnených prípadoch aj vo vykonávaní **prikázaných činností**. Účel prikázaných činností je rovnaký ako účel zákazov činností.
- 12) Manažmentový plán prírodnej rezervácie stanovuje prirodzený plošný podiel jej **narušení prirodzeného pôvodu** a ich charakter. V prípade neprítomnosti činiteľov narušení prirodzeného pôvodu manažmentový plán prítomnosť týchto činiteľov imituje prikázanou činnosťou podobného charakteru.
- 13) Za činiteľov prirodzených narušení prírodnej rezervácie sa považuje aj pôsobenie veľkých kopytníkov, druhy ktorých sa pôvodne na území lokality vyskytovali, ktoré sa tu živili biomasou bylín a drevín a ktoré tu vykonávali aj svoje iné biologické a etologické potreby.
- 14) Manažmentový plán prírodnej rezervácie so spoločenstvami stepného charakteru zabezpečuje aj **odstraňovanie biomasy** nadzemných častí rastlín vykonávané vo vhodných časových intervaloch.
- 15) Manažmentový plán prírodnej rezervácie so spoločenstvami **mokradí** zabezpečuje v prípade nebezpečenstva jej **zániku zazemnením** realizáciu umelých zásahov imitujúcich devastačnú činnosť vodného toku jeho divočením, vykonávaných vo vhodných časových intervaloch.
- 16) Manažmentový plán prírodnej rezervácie sa zostavuje s prihliadnutím na **princíp predbežnej opatrnosti**.
- 17) Manažmentový plán prírodnej rezervácie obstaráva, schvaľuje a vyhlasuje po ukončení riadneho oponentského konania všeobecne záväzným právnym predpisom ministerstvo. Náklady na realizáciu manažmentových plánov prírodných rezervácií znáša Slovenská republika.
- 18) Vykonávanie činnosti, ktorá je v prírodnej rezervácii zakázaná, môže v odôvodnenom prípade povoliť miestne príslušný orgán ochrany prírody.
- 19) Vykonávanie prikázanej činnosti v prírodnej rezervácii môže v odôvodnenom prípade nariadiť miestne príslušný orgán ochrany prírody.

20) Prírodné rezervácie sa zriaďujú na pozemkoch vo vlastníctve štátu. Ak sa navrhovaná prírodná rezervácia nenachádza na pozemkoch vo vlastníctve štátu, štát ponúkne majiteľom dotknutých pozemkov ich odkúpenie alebo výmenu za pozemky porovnateľnej bonity v inej lokalite. V prípade nesúhlasu majiteľov pozemkov s odkúpením alebo výmenou pozemkov prírodnú rezerváciu na nich nemožno vyhlásiť.

21) Celkový počet prírodných rezervácií v Slovenskej republike je daný počtom typov pôvodných spoločenstiev podľa členenia uvedeného v platnej Geobotanickej mape Slovenskej republiky vynásobených bezpečnostným koeficientom dva. K tomuto počtu lesných spoločenstiev sú pridané dve lokality mokradí vzniklých z tokov veľkých riek a dve lokality tundier nad hornou hranicou lesa.

22) Pri výbere dvoch lokalít na vyhlásenie prírodných rezervácií rovnakého typu sa lokality z dôvodov bezpečnostných určia tak, aby jedna z nich bola situovaná podľa možnosti v západnej polovici územia Slovenskej republiky a druhá v jeho východnej polovici.

Článok 6

- 1) Vyššie územné celky alebo obce môžu vyhlásiť ekologicky hodnotné krajinné segmenty na svojom území za **chránené areály**.
- 2) Určenie manažmentových plánov chránených areálov je v právomoci vyhlasovateľa.
- 3) Náklady na vykonávanie manažmentových plánov chránených areálov znáša vyhlasovateľ.

Územný systém ekologickej stability

Článok 7

- 1) Udržiavanie ekologickej stability kultúrnej krajiny Slovenskej republiky vymedzovaním, udržiavaním a dopĺňaním ekologických sietí v rámci **územného systému ekologickej stability** je verejným záujmom.
- 2) **Územný systém ekologickej stability** sa vymedzuje na celej ploche územia Slovenskej republiky včítane intravilánov sídiel. Jeho hlavnú súčasť tvorí spojitá sieť **ekologicky hodnotných krajinných segmentov**. Táto sieť sa člení na hlavnú sieť a podpornú sieť. Hlavnú sieť územného systému ekologickej stability tvoria **biocentrá** navzájom spojené **biokoridormi**. Jeho podpornú sieť tvoria k predchádzajúcim prvkom prilahlé **interakčné prvky**. Hlavná sieť územného systému ekologickej stability sa vymedzuje na štátnej, regionálnej a miestnej úrovni. Podporná sieť územného systému ekologickej stability sa vymedzuje iba na miestnej úrovni.
- 3) Podpornú sieť územného systému ekologickej stability tvoria ekologicky hodnotné krajinné segmenty s menšou ekologickou hodnotou ako majú segmenty tvoriace jeho hlavnú sieť, alebo segmenty s menšími plošnými rozmermi ako sú minimálne plošné rozmery stanovené pre segmenty hlavnej siete.
- 4) Územný systém ekologickej stability určitej oblasti je vymedzovaný jeho projektom. Projekt územného systému ekologickej stability vyhotovuje odborne spôsobilá osoba, ktorú schvaľuje vláda Slovenskej republiky.
- 5) Metodiku na vyhotovovanie projektov územného systému ekologickej stability obstaráva a schvaľuje po ukončení riadneho oponentského konania vláda Slovenskej republiky.
- 6) **Projekt územného systému ekologickej stability** obstaráva a schvaľuje orgán ochrany prírody na kompetenčne najbližšom vyššom stupni. Projekt územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky obstaráva a schvaľuje po ukončení riadneho oponentského konania vláda Slovenskej republiky.
- 7) Projekt územného systému ekologickej stability na miestnej alebo regionálnej úrovni musí rešpektovať prvky vymedzené projektom vyššieho rádu a ich manažmentové plány.
- 8) Projekt územného systému ekologickej stability je **povinným podkladom** pre vyhotovenie koncepcie územného rozvoja Slovenskej republiky, územného plánu regiónu alebo obce, projektu pozemkových úprav katastrálneho územia obce, programu starostlivosti o lesy a vodohospodárskeho plánu.
- 9) Minimálny podiel plochy siete územného systému ekologickej stability lokálneho významu na celkovej ploche katastrálneho územia obce s výnimkou katastrálnych území miest sa stanovuje na **10%**. Minimálny podiel plochy siete územného systému ekologickej stability katastrálneho územia mesta sa nestanovuje.
- 10) Hlavná i podporná sieť územného systému ekologickej stability katastrálneho územia obce sa zriaďuje na pozemkoch vo vlastníctve štátu. V prípade nejestvovania takýchto pozemkov v dotknutom katastrálnom území štát ponúkne majiteľom pozemkov ich odkúpenie alebo zabezpečí ich výmenu za

pozemky vo vlastníctve štátu v inej lokalite. Podmienkou je súhlas majiteľov dotknutých pozemkov s takýmto odkúpením alebo výmenou. V prípade nesúhlasu majiteľov pozemkov s ich odkúpením alebo výmenou sieť územného systému ekologickej stability na nich nie je možné zriadiť.

11) Minimálne plochy biocentier, minimálne šírky biokoridorov, ich maximálne dĺžky a minimálnu ekologickú kvalitu na úrovni miestnej, regionálnej a štátnej určí všeobecne záväzným právnym predpisom ministerstvo.

12) V jednom katastrálnom území obce s výnimkou katastrálnych území miest musí byť vymedzené najmenej jedno biocentrum lesného charakteru kompaktného tvaru o výmere minimálne 4 ha, jedno biocentrum stepného charakteru o výmere minimálne 0,5 ha a jedno biocentrum mokrad'ového charakteru o výmere minimálne 0,5 ha.

13) Každé biocentrum miestneho významu lesného charakteru musí byť spojené biokoridorom lesného charakteru najmenej s jedným iným biocentrum rovnakého charakteru.

14) Každé biocentrum mokrad'ového alebo stepného charakteru miestneho významu môže byť spojené biokoridorom rovnakého alebo iného charakteru s iným biocentrom rovnakého alebo iného charakteru.

15) Biocentrá a biokoridory územného systému ekologickej stability lesného, mokrad'ového a stepného charakteru môžu byť navzájom oddelené, alebo sa môžu združovať do prvkov kombinovaných.

16) Druhovú zloženie kostrových drevín biocentra i biokoridoru lesného charakteru musí zodpovedať druhovému zloženiu spoločenstva, ktoré sa v danej lokalite pôvodne vyskytovalo a je definované v platnej Geobotanickej mape Slovenskej republiky.

17) Druhovú zloženie porastov biocentra i biokoridoru stepného i mokrad'ového charakteru musí zodpovedať druhovému zloženiu spoločenstva, ktoré sa v danej lokalite pôvodne vyskytovalo a je definované v platnom katalógu biotopov Slovenska.

18) Režim územného systému ekologickej stability je určovaný jeho **manažmentovým plánom**. Manažmentový plán územného systému ekologickej stability je súčasťou projektu územného systému ekologickej stability. Náklady na vykonávanie manažmentového plánu katastrálneho územia obce znáša dotknutá obec.

19) Manažmentový plán pre biocentrá lesného charakteru musí zabezpečovať časovú kontinuitu **porastovej mikroklímy** pri výmene generácií drevín ich **pravých lesných jadier**. U ekotonov nachádzajúcich sa okolo pravých lesných jadier biocentier manažmentový plán môže zabezpečovať časovú kontinuitu **porastovej mikroklímy** pri výmene generácií ich drevín.

20) V prípade zriadenia biocentra lesného charakteru v katastrálnom území obce, kde sa predtým nenachádzal ani jeden ekologicky hodnotný krajinný segment tohto charakteru, náklady na výsadbu drevín znáša Slovenská republika.

23) Manažmentový plán základných prvkov územného systému ekologickej stability stepného charakteru musí zabezpečovať prirodzený plošný podiel jej **narušení, odstraňovanie biomasy** nadzemných častí rastlín vykonávaných vo vhodných časových intervaloch a vyrovnaný kolobeh rastlinných živín. V prípade neprítomnosti činiteľov narušení prirodzeného pôvodu manažmentový plán prítomnosť týchto činiteľov imituje prikázanou činnosťou podobného charakteru.

21) Manažmentový plán základných prvkov územného systému ekologickej stability mokrad'ového charakteru musí zabezpečovať zatienenie ich vodnej hladiny brehovými porastmi drevín v súlade s manipulačným poriadkom lokalít. V prípade nebezpečenstva **zániku lokality zazemnením** zabezpečuje aj realizáciu umelých zásahov imitujúcich devastáciu vodného toku jeho divočením a vykonávaných vo vhodných časových intervaloch.

22) Manažmentový plán základných prvkov územného systému ekologickej stability v intravilánoch sídiel a do vzdialenosti 100 m od ich hraníc smerom von musí zabezpečovať uprednostnenie ich **hygienickej funkcie** pred funkciou hospodárskou, ekologickou, ekozozologickou a estetickou.

23) Hygienická funkcia základných prvkov územného systému ekologickej stability je založená na pozitívnom vplyve porastov drevín na psychiku a fyziológiu ľudského organizmu. Je tiež založená na pozitívnom vplyve porastov drevín na znižovanie koncentrácie pevných častíc v ovzduší včítane alergénneho peľu a teda aj na znižovanie početnosti dráždiacich podnetov pre imunitný systém peľových alergikov.

24) Zabezpečenie hygienickej funkcie základných prvkov územného systému ekologickej stability z hľadiska hygienických nárokov jestvujúceho podielu peľových alergikov v ľudskej populácii predpokladá zvyšovanie podielu porastov rastlín hmyzom opelivých na úkor podielu rastlín vetrom opelivých, znižovanie podielu opustených plôch porastených trávami a inváznymi bylinami produkujúcimi alergénne peľe a zvyšovanie filtračnej schopnosti porastov drevín znižujúcej koncentráciu pevných častíc v ovzduší včítane alergénnych peľov.

25) Filtračná schopnosť porastov drevín v základných prvkoch územného systému ekologickej stability pre šírenie pevných častíc vzduchom včítane šírenia alergénnych peľov sa zvyšuje zväčšovaním celkovej listovej plochy porastov drevín a teda zvyšovaním podielu druhov drevín s hustými korunami a druhov drevín s chlpatými listami, vyplnením celého priestoru porastov drevín ich listami a rozrôznením štruktúry porastov drevín mozaikovitým usporiadaním jednotlivých druhov na ich ploche.

26) Hygienická funkcia základných prvkov územného systému ekologickej stability v porastoch drevín sa zvyšuje zväčšovaním podielu druhov drevín produkujúcich **fytoncíd**.

27) Manažmentový plán základných prvkov územného systému ekologickej stability sa zostavuje s prihliadnutím na **princíp predbežnej opatrnosti**.

Ochrana krajiny

Článok 8

1) **Krajina** na území Slovenskej republiky je vyjadrením rozmanitosti spoločného kultúrneho a prírodného dedičstva jej obyvateľstva, je základom jeho identity a považuje sa za základnú zložku jeho životného priestoru.

2) Udržiavanie a vytváranie vysokej hmotnej i nehmotnej hodnoty krajiny Slovenskej republiky je verejným záujmom.

3) Krajina na území Slovenskej republiky môže byť **prírodná, kultúrna alebo narušená**.

4) Krajina Slovenskej republiky má hmotnú hodnotu, ktorá je tvorená jej hospodárskymi, ekologickými, ekozozologickými a hygienickými funkciami.

5) Krajina Slovenskej republiky má aj hodnotu nehmotnú, konkrétne hodnotu historickú, kultúrnu, estetickú a morálnu.

6) **Kultúrna krajina** tvorí najvyšší podiel územia Slovenskej republiky. Kultúrna krajina je krajinou s primeraným podielom ekologicky hodnotných krajinných segmentov a zároveň krajinou z pohľadu záujmov človeka cieľavedome vytvorenou, s funkčnými vlastnosťami a účelnou štruktúrou vyhovujúcimi jestvovaniu a prosperovaniu ľudskej spoločnosti.

7) Udržiavanie kultúrnej krajiny Slovenskej republiky vo funkčnom stave predpokladá príkon dodatkovej energie a cieľavedomú činnosť človeka.

8) Estetická hodnota krajiny Slovenskej republiky spočíva v charaktere alebo v rôznorodosti línií a štruktúr a v charaktere dominant v krajinných pohľadoch.

9) Ochrana, manažment a plánovanie krajiny v Slovenskej republike sa uskutočňuje:

a) zabezpečovaním plošnej ochrany spoločenstiev a stanovišť voľne žijúcich druhov organizmov, o ktoré má Slovenská republika záujem,

b) vymedzovaním, udržiavaním a dopĺňaním siete územného systému ekologickej stability,

c) presadzovaním záujmov ochrany prírody, ekologickej stability a hygienickej kvality kultúrnej krajiny v územnom plánovaní,

d) presadzovaním záujmov ochrany prírody, ekologickej stability a hygienickej kvality kultúrnej krajiny v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie,

e) presadzovaním záujmov ochrany prírody, ekologickej stability a hygienickej kvality kultúrnej krajiny pri konaniach iných orgánov štátnej správy a pri tvorbe koncepcií hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

- 10) Zásahy do krajiny môžu byť vykonávané iba s ohľadom na zachovanie kultúrnych alebo historických dominánt krajiny, harmonické meradlo a harmonické vzťahy v nej.
- 11) Slovenská republika na svojom území
- vymedzuje, charakterizuje a vyhodnocuje vlastné typy krajiny, ktoré sa tu nachádzajú,
 - analyzuje hybné sily a tlaky, ktoré krajinu formujú a zaznamenáva ich zmeny a
 - po konzultácii s verejnosťou definuje cieľovú kvalitu krajiny.
- 12) Plošná ochrana úsekov krajiny s výnimočnými prírodnými, kultúrnymi, estetickými alebo historickými hodnotami, ktorých zachovanie na území Slovenskej republiky je predmetom jej záujmu, sa zabezpečuje v častiach jej územia vyčlenených v kategórii **krajinný park**.
- 13) Krajinný park vyhlasuje a zrušuje všeobecne záväzným právnym predpisom vláda Slovenskej republiky.
- 14) Krajinný park je vymedzovaný svojím projektom. Projekt krajinného parku vyhotovuje odborne spôsobilá osoba, ktorú schvaľuje vláda Slovenskej republiky.
- 15) Režim krajinného parku je určovaný jeho manažmentovým plánom. Manažmentový plán krajinného parku obstaráva i schvaľuje ministerstvo. Náklady na realizáciu manažmentového plánu krajinného parku znáša Slovenská republika.
- 16) Manažmentový plán krajinného parku sa zostavuje s prihliadnutím na **princíp predbežnej opatrnosti**.

Pôsobnosť orgánov ochrany prírody

Článok 9

.....

Sankcie

Článok 10

.....

Záverečné ustanovenia

Článok 11

- Ochrana druhov a území podľa predchádzajúceho predpisu sa ruší.
- Ministerstvo obstaráva od vedeckých pracovníkov štátov mimo Európskej únie s akreditáciou ekozozológia alebo ekológie a nepretržite pôsobiach od roku 1960 dva nezávislé oponentské posudky na:
 - Projekty na vyhlásenie a manažmentové plány chránených druhov.
 - Projekty na vyhlásenie a manažmentové plány národných parkov a prírodných rezervácií.
 - Projekt Územného systému ekologickej stability Slovenskej republiky.
 - Metodiky na vyhotovovanie projektov územného systému ekologickej stability.

Zrušovacie ustanovenia

Článok 12

.....